

The Gleaner

Vol 23 (2001)

In Memoriam of Alkis Angelou

Η συμβολή του Άλκη Αγγέλου στην έρευνα του
Νεοελληνικού Διαφωτισμού. Εργογραφία

eranistes eranistes

doi: [10.12681/er.152](https://doi.org/10.12681/er.152)

To cite this article:

eranistes, eranistes. (2001). Η συμβολή του Άλκη Αγγέλου στην έρευνα του Νεοελληνικού Διαφωτισμού. Εργογραφία. *The Gleaner*, 23, 15–18. <https://doi.org/10.12681/er.152>

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΑΛΚΗ ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΥ

Ἔργογραφία*

1. (Ἐπιμ.), *Καλοκινήματα, ἤτοι ἐγχειρίδιον κατὰ φθόνου καὶ κατὰ τῆς Λογικῆς τοῦ Εὐγενίου, συντεθὲν ὑπὸ τοῦ Δ...* [=Ἄθ. Ψαλίδας], Τρόγκεν Ἑλβετίας 1951.
Ἐνατύπωση τῆς ἐκδοσης τοῦ 1795.
2. «Πῶς ἡ νεοελληνικὴ σκέψη ἐγνώρισε τὸ “Δοκίμιον” τοῦ John Locke», *Ἀγγλοελληνικὴ Ἐπιθεώρηση* τχ. 6 (1954), 128-149.
Πρόκειται γιὰ τὸ «An Essay concerning Human Understanding».
3. «Comment la pensée néo-hellénique a fait la connaissance de l’“Essai” de John Locke», *L’Hellénisme Contemporain* 9 (1955), 230-249.
Ἀπόδοση στὰ γαλλικὰ τοῦ ἀρ. 2.
4. «Ἡ δίκη τοῦ Μεθοδίου Ἀνθρακίτη. (“Ὅπως τὴν ἀφηγεῖται ὁ ἴδιος)», *Ἀφιέρωμα εἰς τὴν Ἡπειρον εἰς μνήμην Χριστοῦ Σούλη*, Ἀθήνα 1956, σ. 168-182.
5. «Ἡ “Τράγου Κατάργησις”», *Ἔρνος εἰς Ἀδαμάντιον Κοραῖν*, τχ. Α', Ἀθήνα 1956, σ. 157-192.
Σχολιασμένη ἀναδημοσίευση τῆς ἀνώδυμης σάτιρας (1817) τοῦ Π. Κοδρικᾶ κατὰ Θ. Φαρμακίδη, Ἀδ. Κοραῖ, «Λόγιου Ἑρμῆ» κ.ἄ.
6. «Πρὸς τὴν ἀκμὴν τοῦ Νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ. (Οἱ διενέξεις τοῦ Λεσβίου στὴ Σχολὴ τῶν Κυδωνιῶν)», *Μικρασιατικὰ Χρονικὰ* 7 (1957), 1-81.
7. «Οἱ ἀπαρχές τοῦ Ἐλεύθερου Τεκτονισμοῦ στὸν Νέον Ἑλληνισμό», *Μικρασιατικὰ Χρονικὰ* 9 (1961), 318-335.

* Δὲν περιλαμβάνονται ἄρθρα σὲ ἐφημερίδες, βιβλιοκρισίες καὶ λήμματα σὲ ἐγκυκλοπαιδικὰ λεξικά. Τὰ στοιχεῖα τῆς ἐργογραφίας ὡς τὸ 1995 ἀντλοῦνται ἀπὸ τὸ ἔργο *Νεοελληνικὸς Διαφωτισμός. Βιβλιογραφία 1945-1995*, Γενικὴ Ἐπιμέλεια Δημ. Γ. Ἀποστολόπουλου - Ἐμμ. Ν. Φραγκίσκου, Ἀθήνα 1998.

8. «Ένα σχέδιο του Ι. Ρώτα για τὴν ἔκδοση τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Κοραΐ», *Ὁ Ἐραμιστής* 1 (1963), 156-157.
9. «Καλλινίκου Δ' [= Γ']· Συμπλήρωμα στὴν “Ἐπαρίθμηση” τοῦ Δ. Προκοπίου», *Ὁ Ἐραμιστής* 1 (1963), 23-29.
Ἐναφορὲς καὶ σὲ λογίους τοῦ Διαφωτισμοῦ.
10. (Ἐπιμ.), *Παναγιώτης Κοδριτσάς, Ἐφημερίδες (1787-1797)*, Ἀθήνα, ΟΜΕΔ, 1963.
11. *Πλάτωνος Τύχαι (Ἡ λόγια παράδοση στὴν Τουρκοκρατία)*, Ἀθήνα 1963.
12. «Τὸ χρονικὸ τῆς Ἀθωνιάδας. (Δοκίμιο ἱστορίας τῆς σχολῆς μὲ βάση ἀνέκδοτα κείμενα)», *Νέα Ἐστία* 74 (Χριστούγεννα 1963), 84-105.
13. (Ἐκδ. σὲ συνεργασία Κ. Θ. Δημαρᾶ, Αἰκατερίνης Κουμαριανοῦ, Ἐμμ. Ν. Φραγκίσκου), *Ἀδαμάντιος Κοραΐς, Ἀλληλογραφία*, τ. 1, Ἀθήνα, ΟΜΕΔ, 1964.
τ. Β': 1966· τ. Γ': 1979· τ. Δ': 1982· τ. Ε': 1983· τ. Ζ': 1984.
14. «Τὸ ταξίδι τοῦ Α. F. Didot στὴν Ἑλλάδα», *Ἱστορία Εἰκονογραφημένη τχ.* 1 (1968), 144-150.
Πρόκειται γὰρ τὸ πρῶτο ταξίδι τοῦ στὴν Ἀνατολή (1816-1817).
15. (Ἐπιμ.), *Ἀδαμάντιος Κοραΐς, Ὁ Παπατρέχας*, Ἀθήνα 1970.
16. *Οἱ λόγοι καὶ ὁ Ἀγώνας*, Ἀθήνα 1971.
Σὲ πρώτη, συντομότερη μορφή, δημοσιεύτηκε στὴ *Νέα Ἐστία* 88 (Χριστούγεννα 1970), 87-118.
17. «Δοκιμὲς γιὰ ἀπογραφή καὶ ἀποτίμηση τῆς νεοελληνικῆς γραμματείας στὴν εὐρυχωρία τοῦ νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ», *Ὁ Ἐραμιστής* 11 (1974), 1-16.
18. «Ἡ ἐκπαίδευση», *Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους*, τ. 11, Ἀθήνα 1975, σ. 306-328.
19. «Ένας συγγραφέας ἀνιχνεύει τὸ κοινὸ του. Ἡ “Ἀπολογία” τοῦ Ἰώσηπου Μοισιόδακα», *Ὁ Πολίτης τχ.* 7 (1976), 37-45.
20. (Ἐπιμ.), *Ἰώσηπος Μοισιόδαξ, Ἀπολογία*, Ἀθήνα 1976.
Ἐπανέκδοση, μὲ μακρὰ εἰσαγωγή, τοῦ βιβλίου ποὺ δημοσιεύτηκε στὴ Βιέννη τὸ 1780.
21. (Ἐπιμ. σὲ συνεργασία μὲ τὸν Φίλιππο Ἡλιοῦ), *Μανουήλ Ι. Γεδεών*,

- Ἡ πνευματικὴ κίνησις τοῦ Γένους κατὰ τὸν ΙΗ' καὶ ΙΘ' αἰώνα*, Ἀθήνα 1976.
Ἀναδημοσιεύονται ἑπτὰ σχετικὰ μελετήματα τοῦ Μ. Ι. Γεδεών τῶν ἐτῶν 1880-1930.
22. (Ἐπιμ.), *Ἀδαμάντιος Κοραΐς, Ὁ Παπατρέχας*, Ἀθήνα 1978.
Ἀνατύπωση τῆς ἔκδοσης τοῦ 1970 (βλ. ἀρ. 15).
23. «Ἡ καθίδρυση τοῦ ἐλεύθερου τεκτονισμοῦ στὸν Νέον Ἑλληνισμό», *Ὁ Ἐραμιστής* 15 (1978-1979), 182-252.
«Ἀναχωνεύεται» καὶ ἡ παλαιότερη ἐργασία του «Οἱ ἀπαρχές τοῦ Ἐλεύθερου Τεκτονισμοῦ στὸν Νέον Ἑλληνισμό» βλ. ἐδῶ ἀρ. 7.
24. «Ὑφος καὶ ἦθος στὸν Κοραΐ. Μιὰ πρώτη προσπέλαση στὸ θέμα», *Διήμερο Κοραΐ, 29 καὶ 30 Ἀπριλίου 1983. Προσεγγίσεις στὴ γλωσσικὴ θεωρία, τὴ σκέψη καὶ τὸ ἔργο τοῦ Κοραΐ*, Ἀθήνα, ΚΝΕ/ΕΙΕ, 1984, σ. 29-44.
25. *Πλάτωνος Τύχαι (Ἡ λόγια παράδοση στὴν Τουρκοκρατία)*, Ἀθήνα 1985.
Φωτομηχανικὴ ἀνατύπωση τοῦ ὑπ' ἀρ. 11.
26. *Τῶν Φώτων. Ὅψεις τοῦ Νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ*, Ἀθήνα 1988.
Περιέχει, μετὰξὺ ἄλλων, τοὺς ἀρ. 2, 4, 5, 6, 10 (Εἰσαγωγή), 12, 14, 17, 23, 24 σὲ φωτομηχανικὴ ἀνατύπωση.
27. (Ἐπιμ.), *Γρηγόριος Παλαιολόγος, «Ὁ Πολυπαθής»*, Ἀθήνα 1989.
Ἐπανέκδοση τοῦ ἔργου, ποὺ πρωτοδημοσιεύτηκε τὸ 1839, μὲ μακρὰ Εἰσαγωγή γιὰ τὸ νεοελληνικὸ μυθιστόρημα καὶ τὸ θέατρο.
28. (Ἐπιμ.), *Παναγιώτης Κοδρικιάς, Ἐφημερίδες*, Ἀθήνα 1991.
Φωτομηχανικὴ ἀνατύπωση τῆς ἔκδοσης τοῦ 1963 (βλ. ἀρ. 10) μὲ προσθήκη τῆς μελέτης: «Ὁ "καλὸς Φαναριώτης" καὶ τὸ "Ἀρσενικὸν γραβίδιον"».
29. «Ἰχνηλατήσεις τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας στὸ χῶρο τοῦ Νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ (Προσχέδιο Δοκιμίου),» *Ὁ Ἐραμιστής* 19 (1993), 66-101.
30. (Ἐπιμ.), *Ἀδαμάντιος Κοραΐς, Ὑλη Γαλλο-Γραικικοῦ Λεξικοῦ*, Ἀθήνα 1994.
Φωτομηχανικὴ ἀνατύπωση τῆς ἔκδοσης τοῦ Λεξικοῦ (1881) μὲ Εἰσαγωγή.
31. «Ἡ Μαντάμ Τυανίτη», *Ἑλληνικά* 44 (1994), 369-398.
Ἡ γυναικεία φαναριώτικη λογιόσφην καὶ ἡ καθιέρωση φιλολογικῶν κοσμικῶν συγκεντρώσεων τὸν 18ο αἰώνα.
32. «Τρεῖς περιπτώσεις, κάποιες εἰκασίες καὶ μερικὰ εὐόιωνα συμπερά-

σματα», *Ζητήματα Ἱστορίας τῶν Νεοελληνικῶν Γραμμάτων*, Θεσσαλονίκη 1994, σ. 107-114.

Μεταξὺ ἄλλων, ἐρωτήματα γιὰ τὴν ἐνημέρωση τῶν Ἑλλήνων λογίων ἀπέναντι στὰ θέματα τῆς εὐρωπαϊκῆς σκέψης μὲ ἀφορμὴ τῆς νεοελληνικῆς μεταφράσεως τοῦ *El Criticon*.

33. «“Δονκιχωτισμοί” καὶ “καραγκιοζιλίκια”», *Ὁ Ἐραμιστής* 20 (1995), 83-96.
Ἡ χρῆση τῶν ὄρων ὡς τεκμήριο τῆς οἰκειώσεως τῶν Φαναριωτῶν μὲ τὸν δυτικὸ καὶ ἀνατολικὸ πολιτισμό.
34. «Περὶ ἀγίων, εἰκόνων καὶ θαυμάτων», *Νεοελληνικὴ παιδεία καὶ κοινωνία. Πρακτικὰ διεθνοῦς συνεδρίου ἀφιερωμένου στὴ μνήμη τοῦ Κ. Θ. Δημαρᾶ* [Ἀθήνα 29 Σεπτεμβρίου - 1η Ὀκτωβρίου 1993], Ἀθήνα, ΟΜΕΔ, 1995, σ. 59-85.
Γιὰ τὴ στάση ὁπαδῶν καὶ ἀντιπάλων τοῦ Νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ ἀπέναντι στὰ θαύματα (Εὐγένιος Βούλγαρης, Ἀθανάσιος Πάριος, Ἀθανάσιος Ψαλίδας, Ἀδαμάντιος Κοραΐς).
35. (Ἐπιμ.) *Καيسάριος Δαπόντες, Κῆπος Χαρίτων*, Ἀθήνα 1996.
Εἰσαγωγή: «Τί εἶναι τελοσπάντων ὁ Νεοελληνικὸς Διαφωτισμὸς; ἢ Νεκρικὸς Διάλογος μὲ τὸν Καيسάριο Δαπόντε» (σ. 1-116).
36. «Μιὰ διερευνητικὴ περιπλάνηση στοὺς δύσβατους χώρους τῆς νεοελληνικῆς γλωσσικῆς παιδείας», *Μεσαιωνικὰ καὶ Νέα Ἑλληνικά* 5 (1996) —*Μνήμη Λέανδρου Βρανούση*—, 143-196.
Ἡ πραγμάτευση ἀναφέρεται κυρίως στὴν περίοδο τοῦ Νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ (Καταρτζής, Κοραΐς, Μοισιόδακας).
37. «Λαμπτηδῶν πνευματικῆς ζωῆς στὶς παραμονές τοῦ Ἀγώνα», *Ὁ Ἐραμιστής* 21 (1997) —*Μνήμη Λέανδρου Βρανούση*—, 248-258.
38. (Ἐπιμ.) *Παναγιώτης Κοδρικᾶς, Μελέτη τῆς κοινῆς ἐλληνικῆς διαλέκτου*, Ἀθήνα 1998.
Φωτομηχανικὴ ἀνατύπωση τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1818 μὲ μακρὰ Εἰσαγωγή. Μαζί, σὲ φωτομηχανικὴ ἀνατύπωση, καὶ ἡ ἐκτενὴς παρουσίαση καὶ κριτικὴ τοῦ βιβλίου ποὺ δημοσιεύτηκε στὸ περιοδικὸ *Ἑρμῆς ὁ Λόγιος* 1819, τχ. 11-12, σ. 408-554 καὶ 571-581.
39. «Τὸ αἶσθημα τῆς φύσεως στὸν Νεοελληνικὸ Διαφωτισμό», *Νέα Ἑστία* 72 (1998), 1024-1031.
40. *Τῶν Φώτων Β΄. Ὁφεις τοῦ Νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ*, Ἀθήνα 1999.
Περιέχει μεταξὺ ἄλλων, τοὺς ἀρ. 18, 29, 31, 32, 34, 37 καὶ τὸ πρωτοδημοσιευόμενον «Μιὰ ἀβίαστη καὶ ἀκαλλώπιστη ἐρμηγεία τοῦ Νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ».